Број 50 У Новом Саду, у суботу 5. (18.) марта 1911. Година XLVI.

»Застава« излази сваки дан двапут, а недељом једном и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи заједно шаље за један месец 2 круне 70 пов. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

Ва огласе плаћа се 12 пов. од сваке врсте ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чанића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДРУЖИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново.

Јелте, да је Лилика лепо име? А једном Лиликом бавио се ово дана и хрватско-славонски сабор. Читали су писма — Лили Шваидерове. А та је писма писао Лилики у Беч шеф загребачке тајне полиције Спорчић.

Бан се јако љутио што су читана та писма. Каже, не спадају у адреску дебату, која иде на краља. А богме још како спадају! Под марамом те Лилике крије се Ђорђе Настић. На ту адресу писао је шеф тајне полиције загребачке Настићу, како да удесе великоиздајничку парницу. Па зар се то не тиче адресе, коју сабор управља краљу? Зар није право да се каже краљу: — Господару! Она велико издајничка парница против Срба била је намештена, била је сатански измишљена, да доведе твоје поданике на вешала, а да обмане и свет и тебе.

Па кад ово не спада у адресну расправу, да шта спада?

Да је дошло до прорачунске расправе, па да су онда читана та писма, бан би и опет казао: не спада. А спадало би и тамо. Јер је шеф загребачке тајне полиције шиљао Настићу хиљаде круна. А није их шиљао из свога џепа, него су ти новци из земаљске благајне. А у ту благајну иде новац и о них, које су хтели да обесе. Замислите само како то изгледа! Ти плаћаш порезу, а после се из те порезе плаћају лажни сведоци, да те доведу у тамницу, или на вешала.

Па где спада онда ова ствар?! Не би требала да спада нигде, где има мрвице правде и закона, али кад смо већ дотле спали и пали, онда она спада и пред сабор и спада пред сваког друштва и пред сваког грађанина. И свако ко има душе, бога, осећаја човечности, треба да узвикне: Нећемо више да падамо; овако даље не сме и не може остати!

* * *

Настић је коштао много новаца. Нема те бечке Лилике, која толико уме да троши, као он.

Али тај Настић имао је и једну врлину. Ако је и расипао новац, он је био у нечем врло чуваран. Јако је чувао писма оних, који су му шиљали новаца.

Он је добро знао, да кад исцеде лимун, онда га баце. Па ако га кад-тад баце на ђубре, мислио је, да ће му добро доћи она писма.

Са ђубришта, на које су га бацили, он је бацио на ветар она писма, и та су писма пала у хрватско-славонски сабор. И на оном месту, на коме падоше та писма, повиче много веће и много смрдљивије ђубриште од онога, на коме је пао Настић.

Можда би хрватско-славонски сабор поживео још неколико дана или недеља, да није тако јако почело да заудара.

Ту је већ требало узети велику метлу и почети чистити, или затворити сабор и пустити људе кућама. Бан није хтео да даде чистити оно ђубре, па је одгодио сабор.

То је сад немила, врло немила ствар. Но сигурно ће се из те ствари нека господа нечему и поучити. А та поука гласи: Ко с Настићем тикве сади, о главу му се лупају.

* * *

Зна се како је писао „Браник“ о патријарху Лукијану. Најмање је што се може рећи: „Љубио га у скут и у руку“.

Било је већ досадно и патријарху Лукијану и он је сигурно сто пута помислио у себи: Само ме ти Мишо немој хвалити!

Сад се одједаред променило. „Браник“ је напао патријарха Лукијана и гордо узвикује: Ето какви смо ми!

Знамо и — разумемо! Од неколико дана иде глас, да је заволенио други лист: владика Михајло. А гусенице се пењу одмах на други лист, чим им изгледа тај други лист мало зеленији. Ако после виде, да не могу тамо, оне и опет увуку реп, па под реп. Право подрепашки.

У одбрану народно-црквене автономије.

Пишу нам из Темишвара: Градска црквена општина имала је у недељу, 27. фебруара о. г. ванредну црквену скупштину и решила, је да се придружи новосадској црквеној општини и протестује против оног злогласног нацрта школске уредбе. Против тога су гласала — тројица. Два чиновника и капетан.

*

Пишу нам из Тителa: У недељу 27. фебруара закључила је наша црквена скупштина у ванредној седници једногласно, да се придружи новосадској црквеној општини и протестује против нацрта нове школске уредбе. Против је говорио једини калуђер Лаврентије Шоца, ког су подрепаши послали да у друштву са поп Емилом смета. Но кад су видели опште расположење — повукоше се.

*

Пишу нам из Илока: Наша црквена скупштина решила је у својој седници од 27. фебруара о. г. једногласно, да се придружи протесту новосадске српске црквене општине против нацрта за нову школску уредбу.

*

Досада је протестовало 125 црквене општине и 2 епархијских скупштина (сремска и вршачка).

Хрватско славонски сабор одгођен.

Јуче је хрватско славонски сабор одгођен на неизвесно време. То није дошло изненада. Куен је већ рекао, да се са овим сабором неће моћи радити. Указ о тој одгоди потписан је још пре 11 дана.

Изненадило је само то, што сабор није распуштен, него само одгођен. Зашто је одгођен, то нам тумаче будимпештански владини листови.

Кажу: Сабор није био вољан да прими прорачун. Није било сигурно ни то, да ће примити законски предлог о учитељским платама. Но бан ипак није хтео ићи до краја. Бан саборској опозицији пружа поново руку помирења. Ако не прими ту руку, он ће ту пружену десницу стиснути у песницу. Ако умеренији из опозиције, с којима хоће бан да ради, пристану уз њега, онда добро, ако не, доћи ће нови избори. Какви ће бити ти нови избори, то можемо мислити.

Сва је прилика, да бан не мисли да ради с овим сабором. Он је одгодио сабор, да добије што више времена до нових избора. А то време ће употребити да са стиснутом песницом још пре избора мало промлати. И све што је страшљиво и мекано, да угони у свој логор.

Леп план. Само да приметимо једно: Ко се год уздао у стиснуту песницу, за кратко време се сам ухватио руком за нос.

Противу Срба у Хрватској и Славонији.

Пре но што је одгођен сабор у Хрватској и Славонији говорио је бан кратак говор У томе је говору споменуо и о законском предлогу о учитељским платама.

Тада је рекао и ово: Признаје, да би оне општине, које имају вероисповедне школе, морале двоструко да плаћају учитеља. Но томе би се могло помоћи, кад би се донео нов закон о школама, а не само о учитељским платама. Но о томе сад не може да буде речи.

Све ово не стоји. Све се то могло уредити у закону о учитељским платама. Али бан није хтео. Он говори о јединству хрватског и српског народа, а иде за тим, да поништи српске вероисповедне школе, које постоје, а да не дозволи да поникну нове српске вероисповедне школе.

И онда још нешто. Прекјуче су у сабору прочитана списи, из којих излази, да је шеф загребачке тајне полиције у српској велико-издајничкој парници шуровао са Настићем и удешавао, како ће оптуженим Србима да се ломи врат. Ту је требала да дође истрага.

Но место тога шетао је јуче бан по Загребу са тим истим шефом тајне полиције, и на тај начин га одликовао.

Види се, чему имамо да се надамо ми Срби. Види се, шта нам се спрема. Па добро, де! Могу Србе кршити и скршити, али никада неће они сами себи метнути омчу о врат.

Но протутњила је преко Срба и гора најезда, па су остали живи. Преживеће оно и ово време.

Доситејев споменик.

Читамо у београдским листовима: Општина београдска подићи ће на Теразијама у новом скверу, који је пројектован, споменик Доситеју Обрадовићу. Споменик ће бити израђен најдаље до краја августа када ће се извршити освећење и откривање истог. Расписан је конкурс, на који имају права да учествују сви југословенски уметници. Израда споменика стаће 40.000 динара.

Борбе у Турској.

Из Солуна јављају, да су на црногорско турској граници Арнаути запалили село Никодем и побили се с турском војском. Исто су тако прешле неке чете из Бугарске у Македонију, те су и оне имале борбе с турском војском. — Ближи се пролеће!

Зашто Енглеска гради убојне лађе?

У најновијој седници енглеског сабора, говорио је посланик Роберт, да Енглеска претерује у градњи великих војних бродова. Она се поплашила, види опасност која не постоји. На то је одговорио Балфур ово: Године 1914. имаће Енглеска 29 великих војених бродова, дреднота. А 1914. године имаће државе, које су у тројном савезу (Немачка, Аустро Угарска и Италија) исто тако 29 дренота. Енглеска не сме то превидети, па мора бити спремна за сваки случај.

Покупљено оружје у Турској.

У последњем броју полузваничног вилајетског листа „Косово“ изашла је статистика о разоружању, које је извршено у 1910 год. у околини Скопља. Према тој статистици у косовском вилајету покупљено је турских државних маузерових пушака 825, маузерових 225, мартинки 16 271, трговачких мартинки 48, грчких берданки 3.209, манлихерових пушака 2 579, острагуша 26.143, аустриских 9476, старих пушака 49 202, револвера 31.517. Од муниције нађено је око 800.000 метака разног калибара и 148 бомби. Све ово оружје остало је у Скопљу, а боље и модерно раз-

вето је и раздато муслиманском живљу у равним центрима Турске.

Прилози на Милетићев споменик.

Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду 300 круна. Арса Милорадовић и Жива Токин из Уздина по 10 круна. Арса Токин и Душан К. Димковић из Уздина по 5 круна. Александар В. Јовановић из Романпетре 3 круне. Љубомир С. Ћосић из Добрице 2 круне и 50 потура. Стеван Субић из Орловата 2 круне. Светозар Лакатуш из Елемира 20 круна. Голди Штерн из Добановаца 2 круне.

У сватовима Душана Обрадовића, свршеног богослова са Олгом Мојићевом у Новим Карловцима (Сасама) скупљена је свота од 20 круна 60 потура за Милетићев споменик, а приложили су: Душан Обрадовић 5 круна. Драгутин Петровић, Мица Максимовић и Мара Максимовић по 2 круне. По 1 круну: Здравко Живковић, Никола Бан, Бранко Обрадовић, Милутин Петровић и Милош Мојић из Куле. По 50 потура: Воја Стојановић из Београда, Сава Мојић млађи и Боривој Мојић. Криста Мучалов 30 потура. По 20 потура: Мија Бошковић, Пера Бајић, Пера Стојачић и Крста Живковић.

Из Мале Маргите пишу нам; На предлог председника Николе Радонића усвојено је у седници црквеног одбора 3. марта о. г., да ова црквена општина за Милетићев споменик приложи 10 круна. Заузимањем Николе Радонића скупљени су овде још и ови прилози: парох Богдан Новаков 5 круна. Никола Радонић К 5·30. Жива Крачун и Ива Мунћан по 1 круну. Арса Максимов, Светозар Живанов, Милош Чакован, Жива Марјанов, Јефта Ђурђев, Лаза Попов и Мита Радић по 50 потура. Жива Вујчин 20 потура. У Малој Маргити са прилогом црквене општине укупно скупљено 26 круна.

У 48. броју стоји погрешно П. П. 2 круне, а треба Павао Пајић из Брђана 2 круне. Из списка приложника из Аде изостало је име Шандор Шијачки К 1·20.

Из Фелдварца је примљено К 7·70, а приложили су: Илија Војновић 2 круне. Мита Гарић 1 круну. Илија Живковић 80 потура. Лаза Грујић, Младен Марјански и Стеван Ердељан по 40 потура. Урош Ердељан 30 потура. Младен Секулић, Шандор Поповић, Стеван Гарић ст. Стеван Татић, Данчика Стојшић, Милан Јовић, Сергија Поповић, Марко Ракић, Ђурица Козарски, Младен Докић и Драга Клајић по 20 потура. Илија Бранков, Бранко Бранков, Тоша Бранков ст., Милош Туцаков и Паја Бранков по 10 потура.

Сава Ћосић из Темешнађфале послао је К 38·70. (Списак приложника нисмо примили).

Словенска новинарска изложба.

Приликом X. словенског новинарског конгреса, који ће се у Београду одржати 27., 28., 29. и 30. јуна по старом, односно 10., 11., 12. и 13. јула по новом приредиће се, као обележје десетогодишњег јубилеја постојања словенског новинарског савеза и прва велика свесловенска изложба новина и часописа. Изложба се приређује на основу решења управног одбора савеза словенских новинара у Прагу у седници 4. (17.) доцембра 1910. године и по предлогу чланова тог одбора: И. Иванића, П. Деспотовића и Ј. Мишковског. Српско новинарско удружење већ је образовало и одбор за изложбу, који је већ приступио припремама за ову изложбу. Из тих разлога, одбор се обраћа свима српским и словенским листовима, да изволе послати за изложбу по два егземплара најновијих бројева свога листа, на адресу: „Српско Новинарско Удружење“ (за изложбу). Београд.

Ћудљиво време.

Тек нас неколико дана дели од званичног пролећа, а са многих страна стижу вести о ћудљивости времена. Овде у Новом Саду можемо бити задовољни, али у Бечу је падао снег. У Будимпешти је падао у четвртак велики пљусак, а у Темишвару киша с ледом. Из Печуја пак јављају, да је тамо на планини Мечек падао снег. Зима хоће при крају још много да прозванати.

Пожар у Сусеку.

Пишу нам из Сусека: 1. овог месеца догодио се ујутру око 11 сати пожар. Непажњом букнула је ватра код Ђоке Вукмировића, а имао је штете и његов сусед Стева Новаковић. Првоме је изгорело у вредности до 2000 круна, а Новаковићу 200 круна. У селу смо се решили, да му накупимо и покријемо штету.

За спаљивање.

Из Беча јављају: У државном већу је известилац одбора за здравственост, посланик др. Михл поднео извештај о слободном спаљивању мртваца. Он завршује овако: Све прилике говоре за спаљивање: здравствене, економске и естетске. Те прилике чине основ за одавање правог поштовања умрлима. У оним случајевима пак, где леш умрлога стоји у најмањој вези са судским истраживањем, спаљивање се може спречити.

Опадање становништва у Француској.

Француска је 1851. године по броју душа била друга држава у Европи, а сада је на седмом месту. Ово опадање становника забринуло је Француза. Један је посланик ставио у сабору предлог, да се при постављању званичника даје првенство онима, који имају бар троје деце. Удате учитељице имају у Француској већу плату. Сада има у Француској скоро 11 и по милијона породица, од којих је скоро 2 милијона породица без деце, 3 милијона породица имају по једно дете, а највише породица имају по двоје деце. Ипак има 565 768 породица са петоро деце, 182.998 са седморо, 8.305 са једанаесторо, 1.437 са тринаесторо, 249 са петнаесторо и 89 породица са 17-ро деце.

Ћерка и син

У Филипопољу живео је лепо и много један родитељски пар, чувајући и негујући своју јединицу кћер до 17 године њенога младога живота. Када је већ била сазрела за удају, тада су и планови за веридбу са једним младим заљубљеним човеком већ били готово свршени. Тако су је родитељи чували и пазили кад — нуто чуда! Лекари у очи саме свадбе констатоваше, да је њихова драга кћер — син, правцати, мушки син! Помислите сада изненађење верениково, који је једва чекао да загрли госпођу Јорданку С. Еле, госпођица (или господин) Јорданка и ако није била женски господин била је мушка госпођица, и јако се зачудила, откуд то лекари да дознају?! Она је од рођења увек била с девојкама и играла се међу њима, мада се примећавало да је била доста сурова при игрању. Лекари одмах доставише полицији своје откриће, те сад родитељи уместо кћери Јорданке добише сина Јордана, за кога треба тражити сад цуру.

Кратке вести.

— Уредници и сарадници чешких листова у Бечу и бечки дописници разних чешких листова основали су Савез чешких новинара у Бечу.

— Марија Чајковац из Ђакова прешла је у православну веру и удала се за Јашу Радуловића у Дивошу (сина пок. Симе из Дивоша, посланика на српском народном црквеном сабору).

— Из Беча јављају, да је црногорски краљ Никола одложио свој долазак у Беч за мај о. г. И то би био један знак, да је на Цетињу попустило ратоборство.

— Краљ Петар одликовао је Рајхенауа досадањег немачког посланика у Београду орденом св. Саве. Рајхенау је отпутовао у Штокхолм.

— Српски принц Ђорђе потпуно се измирио са двором. Веле, да му је одређена апанажа од 60.000 динара.

— У крагујевачкој оружној фабрици проневерена је већа свота новаца. Истрага се води.

У Кинеској се појавила глад. Многи продају своје жене и кћери, да би се спасли од глади. Народ се буни и тражи хране.

— Једна војничка патрола, у којој је био један потпоручник са четири војника, изгубила се у околини Инсбрука. Мисли се, да им се десила несрећа. Послата је извидница, да их пронађе.

— У пештанској жупанији има сада 1,028.373 душе. Прираст је скоро 25 процената. Од 1869. године подвостручио се број становника.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Трговина.

Будимпешта, 28. фебруара 1911. г.

(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 16 к. 20 п. до 16 к. 30 п.

Јечам за храну 15 к. 90 п. до 17 к. — пот.

Јечам за кување пива — к. — п. до — к. — п.

Зоб прве каквоће 17 к. 60 п. до 18 к. 10 п.

Зоб средње каквоће 17 к 20 п. до 17 к. 50 п.

Кукуруз домаћи 11 к. 75 п. до 12 к. — п.

Термини.

Жито за април 23 к. 02 п. до 23 к. 04 п.

Раж за април 1911. 16 к. 04 п. до 16 к. 08 п.

Кукуруз за мај 1911. 11 к. 36 п 11 пот. до 38.

Зидарски испит положио?

Част ми је поштованом грађанству Новога Сада, као и целој публици из околине овим путем до правољног знања ставити, да сам пред **државном** за ту сврху одређеном комисијом, зидарски испит положио. Објављујући ово, препоручујем се пажњи и потпори цењеног грађанства, а ја ћу са своје стране све учинити да се исте достојан покажем.

С поштовањем
ЈОЦА ПЕРВАЗ
зидарски мајстор
346 1—3 **Нови Сад.**

Кројачка и абаџиска РАДЊА
М. Ст. Јаковљевића
у РУМИ,
потребује **4 кројачка** и **1 абаџиског помоћника,** који треба да су добри радници. 345 1—3
Посао сталан. Ступити могу одмах

За моју
Кројачку радњу
требам једног ПОМОЋНИКА и то за велики посао.
Ступити може одмах.
Светозар Етински.
339 2—3 кројач у Жабљу.

!! НИСКИХ РУЖА !!
двогодишњих
имадем на продају у најновијим одликама, 1 комад стаје 50 потура, а 100 комада 49 круна.
КЕЉОВОГ И КУЛУШЊЕГ СЕМЕНА
такођер имадем за продају, 20 грама стаје 50 пот., а 100 грама 2 круне. 281 3—5
Тома Ђорђевић, баштован,
Велики Бечкерек, Крунска ул. бр. 547.

Слана сува риба!!!
Приспела је фришка, коју нудимо г. г. трговцима, и то:

шаранчића лепи	100 кила	К 58
деверика средња	100 кила	К 70
таранка средња	100 кила	К 62

ко узме на буре од сто кила 2 кр. јефтиније
Петровић и Пантић
Вршац, (Versecz) Banat.
248 5—5

Српско трг. командитно друштво
Вуковић и др.
у Руми
извозници меда и воска одликовани на П земаљ. пчеларској изложби у Руми отпочели су раванцилати овогодишњег чистог врцаног
меда
у довама од 5 клг. (Postcoli) по цену од К 7
Траже се продавци уз провизију
1454 36 - 50

ТАЈНО! ЦУРЕЊЕ ПЕЧЕЊЕ
и све болести мјехура лечи сигурно GONOTOL, како доказују признанице. Гонотол се једе, дакле нема шприцања. 3 лончића за 12 круна шаље дневно без даљег трошка поузећем лекарна „SALVATOR“ RUMA br. 150. Slavonia. 370 74 -100

ОГЛАС ЗАКУПНЕ ДРАЖБЕ.

Дне 22. марта издати ће се за ову годину, на пустари „Курјаковац“ крај Лаћарка, која је власништво трг. тврдке Фрање Гамиршек, око

400 јутара земље

у закуп под кукурузни усев, те исто тамо један виноград са по прилици 3 јутра површине.

Некретнине издатиће се у закуп парцеларно, дражбеним путем најбољем нудиоцу.

Закупнина имаде се платити на следећи начин: Половица одмах пригодом достања, а друга половица 15. септембра 1911.

Састанак на пустари „Курјаковац“ у 8 сати у јутро.

Поближи увјети могу се сазнати код стечајног управитеља, а исти прима и понуде на закуп читавог добра до горе означеног рока.

303 6—6 **Др. Шандор Фишер, адвокат у Руми**
стечајни управитељ трг. тврдке Фрањо Гамиршек у Митровици.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.